

فتنه

کلیدواژه: فتنه، **سیکوت**، **حق**، **باطل**، امام علی علیه‌السلام، قیام، **پرسش:** شرح و توضیح این جمله از **حضرت علی** - علیه‌السلام - که می‌فرماید: «کن فی الفتنه کابن اللبون»، چیست؟ آیا این جمله به معنای بی‌خیالی و بی‌تفاوتی در وظایف سیاسی است؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱- ترجمه روایت «کن فی الفتنه...»
  - ۱.۱- دیدگاه برخی مفسران
  - ۲- مفهوم اصلی روایت
  - ۳- دیدگاه ابی‌الحدید
  - ۴- دیدگاهی دیگر در شرح این کلام
  - ۵- وظیفه انسان در فتنه‌ها
  - ۶- پانویس
  - ۷- منبع

ترجمه روایت «کن فی الفتنه ...»

این جمله، از کلمات گهربار **امام علی** - علیه‌السلام - در نهج‌البلاغه است که چنین ترجمه شده است: «در فتنه‌ها همچون **شتر** بچهای باش که نه پشتی برای سواری دادن و نه شیری برای دوشیدن دارد».
[۱] صبحی صالح، نهج‌البلاغه، ص ۴۶۹، هجرت، قم، ۱۴۱۴ ق؛ «كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَابْنِ اللَّبُونِ لَا ظَهْرَ فَيَرْكَبَ وَلَا صَرْعَ فَيُخَلَبَ»..

← دیدگاه برخی مفسران

برخی این جمله را این‌طور معنا کرده‌اند که در **فتنه** ها ساکت و خاموش باش تا از تو نتوانند سوء استفاده کنند.
[۱] . آمدی تمیمی، عبد الواحد، غرر الحکم و درر الکلم، شرح آقا جمال خوانساری، ج ۴، ص ۶۰۷، دفتر تبلیغات، قم، ۱۳۶۶ ش.

مفهوم اصلی روایت

ولی آنچه به‌طور مسلم از این **روایت** به دست می‌آید، آن است که در فتنه‌ها طوری باش که نتوانند از تو سوء استفاده کنند، نه آنکه لزوماً خاموش و ساکت باشی. از **کلام** امام علی - علیه‌السلام - بیش از آن استفاده نمی‌شود و ایشان نفرموده‌اند که در هر فتنه و در هر حالی ساکت باش.

دیدگاه ابی‌الحدید

ابن ابی‌الحدید در شرح این کلام می‌گوید: «مصدق این کلام حضرت وقتی است که فتنه‌ای که بر پا شده، میان دو گروه باطل باشد؛ اما اگر میان **حق** و باطل باشد (مانند **جنگ صفین** و **جمل**) انسان باید جانب حق را بگیرد و در این راه **قیام** کند».
[۱] ابن ابی‌الحدید، شرح نهج‌البلاغه، ج ۱۸، ص ۸۲، کتابخانه آیت الله مرعشی، قم، ۱۴۰۴ ق.

دیدگاهی دیگر در شرح این کلام

همچنین در یکی دیگر از شرح‌های [نهج البلاغه](#) در شرح این کلام چنین آمده است: «کلام مولا، منحصر به فتنه بین دو گروه حق و باطل نیست؛ بلکه هر فتنه‌ای را شامل می‌شود؛ مانند فتنه [خلق قرآن](#) در زمان [مأمون](#) . منظور حضرت هم گوشه‌گیری و سکوت و خود را به [غفلت](#) زدن نیست؛ بلکه نهی از همکاری با سران فتنه است؛ پس ایشان امر به سکوت و گوشه‌گیری نکرده‌اند؛ بلکه در این موارد در تمسک به حق باید قیام کرد».

۱۴ خویی، میرزا حبیب الله، منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغه، ج ۲۱، ص ۸، مکتبه الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۰ ق. با اندکی تصرف.

وظیفه انسان در فتنه‌ها

با توجه به کلام امام علی - علیه‌السلام - و بعضی از شرح‌هایی که بیان شد، چنین می‌توان نتیجه گرفت که [انسان](#) در فتنه نباید به فتنه‌گران کمک کند، گاهی این همکاری نکردن با گوشه‌گیری و دخالت نکردن در برخی درگیری‌ها تحقق می‌یابد و گاهی با قیام و مبارزه و فریاد. به عبارت دیگر، اگر شخصی حق را دقیقاً بشناسد و توانایی آن را داشته باشد که با زیرکی و کیاست وارد سیاست شود، وظیفه اوست که در میدان حاضر شده و به دفاع از حق بپردازد؛ اما اگر نتواند مرزبندی دقیقی بین حق و باطل در [ذهن](#) خود مجسم کند و به همین دلیل این امکان وجود داشته باشد که مورد سوء استفاده دیگران قرار گیرد، باید تا شناسایی کامل حق و باطل، خود را درگیر [فتنه](#) نکند. بنابراین سخن [امام علی](#) - علیه‌السلام - به معنای بی‌تفاوتی در امور نیست. در فتنه چنان باش که بارت نهند ••• و ز دست و زبانت استعانت نبرند زین [آتش](#) تند در حذر باش و بهوش ••• تا مدعیان رند جانت نخرند

پانویس

۱. [صیحی صالح](#)، نهج البلاغه، ص ۴۶۹، هجرت، قم، ۱۴۱۴ ق؛ «كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَأَنَّ اللَّبُونَ لَا ظَهْرَ فَيَرْكَبَ وَلَا صَرْعَ فَيُخَلَبُ»..
۲. [آمدی تمیمی](#)، عبد الواحد، غرر الحکم و درر الکلم، شرح آقا جمال خوانساری، ج ۴، ص ۶۰۷، دفتر تبلیغات، قم، ۱۳۶۶ ش.
۳. [این ابی‌لحدید](#)، شرح نهج البلاغه، ج ۱۸، ص ۸۲، کتابخانه آیت الله مرعشی، قم، ۱۴۰۴ ق.
۴. [خویی](#)، میرزا حبیب الله، منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغه، ج ۲۱، ص ۸، مکتبه الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۰ ق. با اندکی تصرف.

منبع

[پارکگاه اسلام کوئیت](#).

رده‌های این صفحه : [اندیشه سیاسی](#) | [تفسیر حدیث](#) | [حدیث شناسی](#) | [مشارکت](#)